

Microlepidoptera in Nederland in 2003

Het zeer warme en droge 2003 kende weer veel opmerkelijke kleine vlinders. Vier soorten werden voor het eerst in ons land waargenomen, waaronder de bladroller *Cydia inquinatana*. Er waren vooral opvallende vondsten van bladmineerders, onder andere soorten die zich in de stedelijke omgeving uitbreiden, mogelijk als gevolg van de ruimere aanplant van hun voedselplant, maar waarschijnlijk ook als gevolg van het zachtere klimaat. Bij andere soorten lijkt het klimaat inderdaad de beste verklaring voor de uitbreiding van het areaal. Ook van andere soorten dan mineerders werden weer opmerkelijke uitbreidingen gesignaleerd, zoals twee soorten die op de Veluwe opdoken maar voorheen alleen van de kust bekend waren.

Entomologische Berichten 65(2): 30-42

Trefwoorden: faunistiek, nieuw voor Nederland, uitbreiding areaal, klimaatsverandering, bladmineerders

Inleiding

Dit is het vijftiende jaaroverzicht van de Nederlandse Microlepidoptera sedert 1983. Een index op alle overzichten tot 2000 werd gegeven door Koster & Van Nieukerken (2003).

Het jaar 2003 was uitzonderlijk warm, zonnig en droog: de 2044 zonuren waren het hoogste aantal sinds 1959. De gemiddelde jaartemperatuur in De Bilt was 10,3 °C, lager dan in sommige voorgaande jaren, maar de zomer was de warmste sinds 1947. Ook de aantallen warme dagen en zomerse dagen waren records. De neerslag was laag: 2003 staat op de tiende plaats van de droogste jaren sinds 1901. De meeste neerslag viel in mei, oktober en december. De zomer in De Bilt was de droogste in 100 jaar (KNMI 2005).

Ongetwijfeld heeft dit uitzonderlijke weer invloed gehad op de Microlepidoptera. Van As & Ellis (2004) meldden al dat enkele mineerders ongewoon talrijk waren en dat beeld wordt hier bevestigd (zie onder). Aan de andere kant waren volgens deze auteurs de mijnen van vier soorten Nepticulidae uitzonderlijk schaars. Zij vermoeden dat de warmte vooral zuidelijke soorten heeft bevoordeeld maar geven geen verklaring te hebben voor het geringe succes van andere soorten. Mogelijk is de droogte daar een verklaring voor.

In totaal werden in 2003 vier soorten voor het eerst in Nederland gevonden: de hier voor het eerst gemelde bladroller *Cydia inquinatana* en de op andere plaatsen al gepubliceerde *Ectoedemia louisella* (Nepticulidae) (Alders 2004), *Lyonetia prunifoliella* (Lyonetiidae) (Ellis & Zwier 2004) en *Blastobasis lacticolella* (Blastobasidae) (Lucas & Kuchlein 2004). Tevens verwijzen we hier naar de eerste vondsten van

*K.J. Huisman*², *J.C. Koster*¹, *E.J. van Nieukerken*¹
& *S.A. Ulenberg*³

¹Nationaal Natuurhistorisch Museum
Naturalis
Postbus 9517
2300 RA Leiden
kosterj@naturalis.nl
(correspondentieadres)

²Patrijzenlaan 4
8091 BK Wezep

³Zoölogisch Museum Amsterdam
Plantage Middenlaan 64
1018 DH Amsterdam

Elachista kilmunella (Elachistidae) in 2000 en 2004 (Kuchlein 2004a). Andere bijzondere vondsten zijn de eerste Nederlandse rupsen en bladmijnen van *Tischeria decidua*, waarvan tot nu toe slechts een vlinder was gemeld. Mogelijk breidt ook deze mineerder zich in Europa uit, net als enkele andere, zoals de kastanjemineermot *Cameraria ohridella*, die na het bereiken van de Waddeneilanden in heel Nederland voorkomt. Vondsten in 2003 van de uitbreidende *Phyllonorycter medicaginella* zijn vorig jaar al gemeld (Huisman *et al.* 2004). Andere zich uitbreidende mineerders zijn de op kornoelje minerende *Antispila metalella* en *A. treitschkiella*. Deze komen tegenwoordig op enkele plaatsen in grote steden talrijk in plantsoenen voor. Van *A. treitschkiella* zijn twee generaties per jaar waargenomen, terwijl in de literatuur slechts sprake is van een. De mineerders *Bucculatrix demaryella*, *Calybites phasianipennella*, *Phyllonorycter pastorella* en *Bedellia somnulentella* werden de laatste drie jaren opvallend veel gevonden en hier worden veel nieuwe vindplaatsen en enkele nieuwe provincievondsten gegeven.

Alle tot nu toe gecontroleerde Nederlandse *Oegoconia quadripuncta* blijken te behoren tot de pas onlangs voor ons land gemelde *O. caradjai* (Sutter 2003, Kuchlein 2004b, Vives Moreno 2004). Hiermee is het aannemelijk geworden dat de 'echte' *O. quadripuncta* niet in ons land voorkomt. Overige opmerkelijke vondsten zijn het tweede Nederlandse exemplaar van *Caloptilia suberinella*, de vierde vindplaats van *Coleophora niveicostella*, een exemplaar van de zoutminnende gelechide *Scrobipalpa salinella* in Overijssel, de zeer zeldzame bladroller van moeraskartelblad (*Gynnidomorpha minima*) in Gelderland, het vierde en vijfde Nederlandse exemplaar van de kosmopolitische bladroller *Crociosema plebejana*, de eerste vondsten van *Cydia indivisa* zonder feromoonval en de eerste vondsten ver van de kust van *Vitula biviella*.

In totaal melden we hier 115 soorten, waarvan 56 nieuwe vondsten voor de provincies, vooral voor Overijssel (11) en Zeeland (14).

Toelichting op de lijst

De nomenclatuur volgt de nieuwe Europese naamlijst die sinds kort op internet beschikbaar is (Karsholt & Van Nieukerken 2004), maar omdat deze alleen een alfabetische volgorde kent houden we voor de systematische volgorde Karsholt & Razowski (1996) aan. Namen in Kuchlein & De Vos (1999) die afwijken worden als synoniem gegeven.

Vindplaatsen zijn alfabetisch per provincie gerangschikt, de provincies van noord naar zuid. Soms worden Amersfoortcoördinaten gegeven tussen haakjes na de vindplaats (RD; zie onder). Indien het aantal exemplaren niet wordt vermeld betreft de vangst slechts een exemplaar. De verantwoordelijkheid voor de determinaties ligt bij de inzenders, maar diverse moeilijke soorten zijn door de auteurs gecontroleerd. Tenzij anders vermeld betreffen de meldingen gevangen vlinders en bevindt het materiaal zich in de collectie van de verzamelaar. Als de vlinder niet verzameld is wordt dat aangegeven met 'waarneming'. Europese verspreidingsgegevens zijn gecontroleerd aan de hand van de Fauna-Europaea-database (Karsholt & Van Nieukerken 2004), zonder daar steeds naar te verwijzen.

De tekeningen van genitaliën werden gemaakt door J.C. Koster, de foto van de vlinder door J. van Tol (RMNH, Leiden) met een Leica DC500 digitale camera op een Leica MZI6A binoculaire microscoop en Leica IM software. De foto's van de mijnen werden gemaakt door Albertine Ellis-Adam met een flatbedscanner.

Gebruikte afkortingen en codes

e.l. – ex larva, RD – coördinaten van de rijkdriehoeksmeting of Amersfoortcoördinaten.

provincies

DR – Drenthe, FL – Flevoland, FR – Friesland, GE – Gelderland, GR – Groningen, LI – Limburg, NB – Noord-Brabant, NH – Noord-Holland, OV – Overijssel, UT – Utrecht, ZE – Zeeland, ZH – Zuid-Holland.

verzamelaars, collecties

AE – A.C. Ellis-Adam, Amsterdam, AG – A. Goutbeek, Dalfsen, AS – A. Schreurs, Kerkrade, ASA – A. Saunders, St. Nicolaasga, BvA – B. van Aartsen, 't Harde, BvAs – B. van As, Schiedam, CG – C. Gielis, Lexmond, CN – C.G.A.M. Naves, Drempt, EvN – E.J. van Nieukerken, Leiden, FG – F. Groenen, Luyksgestel, GB – G. J. Bergsma, Appelscha, GH – G. Helmers, Purmerend, GT – G. Tuinstra, Drachten, HG – H. Groenink, Bathmen, HtH – H. ten Holt, Nijmegen, HN – H. Nagel, Vlaardingen, JA – J. Asselbergs, Bergen op Zoom, JCK – J.C. Koster, Callantssoog, JL – J.A.W. Lucas, Rotterdam, JSH – J. Stuurman-Huitema, Zaandijk, JSS – J. Scheffers, Naaldwijk, JV – J. van Vuure, Kortgene, JW – J.B. Wolschrijn, Twello, JZ – J.H.H. Zwier, Zelhem, KH – K.J. Huisman, Wezep, KK – K. Kaag, Den Helder, LB – L.E.J. Bot, Formerum, MJ – M.G.M. Jansen, Lienden, MK – M.S.M. de Keijzer, Dordrecht, NE – N.W. Elfferich, Capelle a/d IJssel, PR – P. Rooij, Brielle, PZ – P.J. Zumkehr, Midsland, PhZ – P.J. Zeinstra, Ter Idzard, RMNH – collectie Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, RV – R. de Vos, Zaandam, WE – W.N. Ellis, Amsterdam, ZMA – collectie Zoologisch Museum, Amsterdam.

Codes voor eerdere lijsten

Deze codes worden in vet na de soortnaam vermeld. Een index van alle lijsten tot die van 2000 is gepubliceerd in Koster & Van Nieukerken (2003). Volledige referenties van deze lijsten worden in de soortteksten niet herhaald, maar soms wordt ook in de tekst de code als verkorte verwijzing gegeven.

82 – 1982-1983 (Gielis *et al.* 1985), **84** – 1984 (Huisman *et al.* 1986), **85** – 1985 (Kuchlein *et al.* 1988), **86** – [1986-1987] (Van Nieukerken *et al.* 1993), **88** – 1988-1991 (Huisman & Koster 1994), **92** – 1992 (Huisman & Koster 1995), **93** – 1993 (Huisman & Koster 1996), **94** – 1994 (Huisman & Koster 1997), **95** – 1995 (Huisman & Koster 1998), **96** – 1996 (Huisman & Koster 1999), **97** – 1997-1998 (Huisman & Koster 2000), **99** – 1999 (Huisman *et al.* 2001), **00** – 2000 (Huisman *et al.* 2003), **01** – 2001-2002 (Huisman *et al.* 2004).

Soortenlijst

Micropterigidae

Micropterix tunbergella (Fabricius, 1787) **94**

GE: Baak, Hertenbos, 5.v.2003, tegen stam van haagbeuk (*Carpinus betulus*), CN.

Een derde vindplaats uit het gebied waar de soort ook in 1994 werd gevonden.

Eriocraniidae

Eriocrania sparmannella (Bosc, 1791) **00**

ZE: Oranjezon, 13.v.2003, malaiseval, 1 ♀, BvA.

Nieuw voor Zeeland.

Nepticulidae – dwergmineermotten

Stigmella catharticella (Stainton, 1853) **96, 99**

NH: Heiloo, Landgoed Nijenburgh, 21.ix.1999, bezette mijn, AE & WE; Zandvoort, Bentveld, 7.x.1999, bezette mijn, WE; Bloemendaal, Koningshof, 25.viii.2000, lege mijn, AE & WE; Duin en Kruidberg, 13.ix en 11.x.2001, lege en bezette mijn, WE; Overveen, 27.vi.2003 en Overveen, Koelvlak, 25.ix.2003, lege mijnen, AE & WE; Amstelveen, JP Thijssepark, 5.vii.2002, lege mijn, WE – **ZH:** Leiden-West, 1.vii.2003, lege mijnen, EvN; Voorschoten, Noord-Hofland, 22.x.1989, lege mijnen, EvN. Alle mijnen op wegedoorn (*Rhamnus catharticus*).

In toenemende mate wordt *Stigmella catharticella* waargenomen op aangeplante wegedoorn buiten het natuurlijke verspreidingsgebied van de voedselplant: de duinen en voedselrijke bossen en struwelen in het oosten en zuiden. Eerder was slechts een vondst uit Noord-Holland bekend (**96**).

Trifurcula immundella (Zeller, 1839)

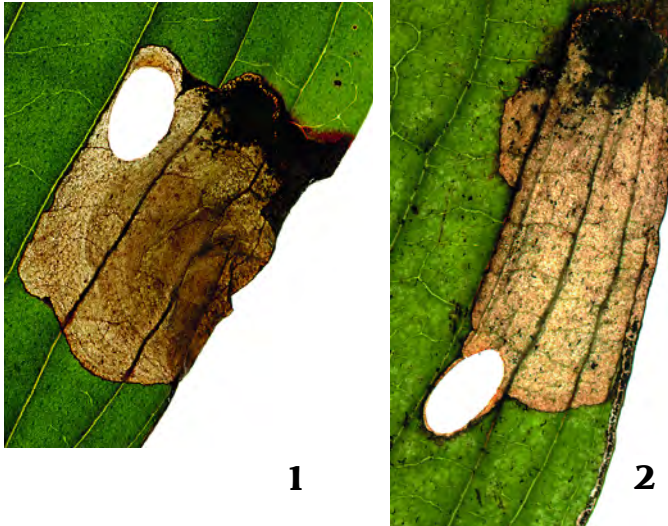
ZE: Oranjezon, 2, 11 en 17.viii.2003, malaiseval, totaal 9 ♂ en 11 ♀, BvA (RMNH).

Nieuw voor Zeeland.

Bohemannia quadrimaculella (Boheman, 1853) **82, 84, 86**

FR: Lindevallei, 4 km O van Wolvega, 20.vii.1991, 1 ♂ geklopt uit *Alnus glutinosa*, EvN – **OV:** Hasselt, 24.vii.1993, copula, KH; Ootmarsum, 17.vii.1998, BvA – **GE:** Hummelo, Keppelse bossen, 7.vii.2001, 1 ♂, excursie secties Snellen & Ter Haar; Twello, 17.vi.2002, JW – **ZH:** Lexmond, 29.vii.2003, 1 ♂ op licht, CG – **ZE:** Kortgene, 7.vii.2003, JV.

Eerder van slechts elf vindplaatsen bekend (**86**). Recente vondsten waren aanleiding ook een aantal nog niet gemelde oudere vondsten op te nemen. Wordt meestal geklopt uit zwarte els (*Alnus glutinosa*), maar de levenswijze van de rups is nog niet goed bekend.



Figuren 1-2. Bladmijnen van *Antispila*. **1** *A. metallella*, Amsterdam-Noord. **2** *A. treitschkiella*, Vlaardingen. Foto's: Albertine Ellis-Adam. *Leafmines of Antispila*. **1** *A. metallella*, Amsterdam-Noord. **2** *A. treitschkiella*, Vlaardingen, Zuid-Holland.

Ectoedemia lousiella (Sircom, 1849)

Deze soort werd in 2003 en 2004 nieuw voor Nederland gevonden op Spaanse aak (*Acer campestre*) in de provincies Gelderland, Drenthe en Limburg (Alders 2004). Voor het onderscheid met de verwante *E. sericopeza* (Zeller, 1839) wordt verwezen naar Van Nieuwerkerken & Johansson (1990) en Van Nieuwerkerken & Lastuvka (2002).

Ectoedemia decentella (Herrich-Schäffer, 1855) **93, 99, 00**
ZH: Ouddorp, 6.vi.2003, KH.

Heliozelidae

Heliozela sericiella (Haworth, 1828)

ZE: Oranjezon, 7.v.2003, 1 ♂, in malaiseval, BvA.

Hoewel *Heliozela sericiella* in alle provincies van Nederland is gevangen en hij vaak algemeen is op plaatsen waar eik (*Quercus*) groeit, was er tot dusver slechts een enkele waarneming bekend uit Zeeland (Kuchlein & Donner 1993).

Antispila metallella (Denis & Schiffermüller, 1775) **88, 94** (figuur 1)

Beide *Antispila*-soorten waren voor 1980 vrijwel alleen bekend uit Zuid-Limburg, op de in het wild groeiende rode kornoeljes (*Cornus sanguinea*). *Antispila metallella* was de eerste van de twee die elders op aangeplante kornoeljes werd gevonden (**88**, Kuchlein & Donner 1993) maar daarna weinig werd gemeld. Onlangs meldden Van As & Ellis (2004) echter diverse nieuwe vondsten uit Noord-Holland (Amsterdam e.o., Santpoort). Hier leeft de rups vrijwel uitsluitend op de veelvuldig aangeplante gele kornoelje (*Cornus mas*). Voor het onderscheid van de mijnen van beide soorten zie Ellis (2004) en figuren 1 en 2.

Antispila treitschkiella (Fischer von Röslerstamm, 1843) **92, 99** (figuur 2)

ZH: Leiden-West, Bockhorst, talrijke bezette mijnen, 1.vii.2003, 17.x.2003 (2 ♂, 2 ♀ e.l. 19-20.iv.2004), 10.ix.2004, EvN; Leiden-West, Universiteitsterrein, talrijke bezette mijnen, 26.vi.2003 (1 ♂, 1 ♀ e.l. vii-viii.2003), 9.vii.2004 (3 exx e.l. vii-viii.2004), 17.x.2004, EvN, alle mijnen op gele kornoelje in plantsoenen.

Deze soort breidde zich later dan *Antispila metallella* vanuit Zuid-Limburg naar het noorden uit (Kuchlein & Van Frankenhuyzen 1999), maar lijkt momenteel talrijker te zijn. Naast de hier gemelde vondsten uit Leiden gaven Van As & Ellis (2004) vondsten uit de agglomeraties van Rotterdam en

Amsterdam. Evenals de vorige soort mineert de rups hier op gele kornoelje. Opvallend is dat *A. treitschkiella* hier duidelijk twee generaties heeft: uit de rupsen die in juni/juli zijn verzameld kwamen dezelfde zomer nog vlinders en rupsen waren opnieuw talrijk vanaf september tot in november. Dit is in tegenspraak met bijvoorbeeld Emmet (1976), die aangeeft dat *A. treitschkiella* in Engeland univoltien is met uitsluitend rupsen in de nazomer en herfst. Ook Van As & Ellis (2004) meldden nog vooral vondsten van het najaar en maar een in juli. Er zijn te weinig gegevens om na te gaan of dit in Nederland vroeger ook zo was of dat er altijd twee generaties waren. Mogelijk speelt hier ook het warmere weer een rol. In elk geval vervalt de maand van voorkomen als determinatiekenmerk!

Adelidae - langsprietmotten

Adela cuprella (Denis & Schiffermüller, 1775) **01**

NH: Den Helder, 24.iv.2003, 10 exx, KK, det JCK – **ZH:** Alblasserbos, 11.v.1994, 4 exx, 17.v.2003, 14 exx, MK. – **NB:** Udenhout, Nieuwe Tiend, 21.iv.2003, MK – **ZE:** Wissenkerke, 13.iv.2003, 3 exx, JV.

Prodoxidae

Lampronia morosa Zeller, 1852

ZH: Honselersdijk, tussen de kassen, 28.v.2002, 9 exx; 8 en 21.v.2003, 64 exx; Monster, Bloedbergduin, 19.v.2002, 8 exx, 11.v.2003, JSS – **ZE:** Vrouwenpolder, Veerse Dam, 9.v.2002, op licht, JV.

De vlinders uit Honselersdijk en Monster werden 's morgens waargenomen terwijl ze rond de toppen van de rozenstruiken vlogen. *Lampronia morosa* is een lokaal voorkomende soort, voornamelijk bekend uit de zuidelijke helft van ons land (Kuchlein & Donner 1993).

Incurvariidae

Phylloporia bistrigella (Haworth, 1828) **82, 01**

GE: Elspeet, Elspeetse heide, 24.v.1987; Hoenderloo, 12.v.1988; Vierhouten, 29.v.1981; Wezep, 29.v.1992, KH – **ZE:** Oranjezon, 10.vi.2003, 1 ♂, in malaiseval, BvA.

Na de recente vangst uit Wissenkerke (**01**) is er nu een tweede vindplaats uit Zeeland bekend geworden van deze op berk (*Betula*) levende soort.

Tischeriidae

Tischeria decidua Wocke, 1876 (figuur 4)

NB: Lage Mierde, Wellenseindsche heide, 27.viii.2003, bezette mijn, zomereik (*Quercus robur*), WE; Loonsche en Drunensche Duinen,

RD 134-404, 30.ix.2004, bezette mijn, zomereik, BJ de Vries, det. WE. Dit zijn de tweede en derde vondsten voor Nederland en de eerste als rups. De eerste vondst is uit de Mariapeel, waar een exemplaar op licht werd gevangen (Kuchlein & Alders 2002). De soort is als vlinder nauwelijks te onderscheiden van *T. dodonaea* Stainton, 1858. Aan de hand van de mijn is het echter eenvoudig. Van beide soorten mineren de rupsen in de bladeren van eik. De rups van *T. dodonaea* maakt een ronde oranjekeurige plaatmijn voorzien van concentrische ringen en verpopt in de mijn (figuur 3). *Tischeria decidua* maakt ook een ronde plaatmijn, maar voor de verpopping snijdt de rups een cirkelvormig stuk uit de boven- en onderzijde van de mijn en verpopt op de grond tussen deze uitgesneden bladdelen (figuur 4). *Tischeria decidua* is wijdverspreid in de zuidelijke helft van Europa met de noordgrens in Duitsland, Polen en Wit-Rusland, en ontbreekt op de Britse eilanden. De soort breidt zich mogelijk uit. Nieuw voor Noord-Brabant.

Tineidae – echte motten

Infurcitinea argentimaculella (Stainton, 1849) **95, 01**

GE: Nunspeet, 5 en 12.viii.2003, 3 ♂, malaiseval, BvA.

Na de al wat oudere vangst van Breda in 1981 (**01**) en een kleine serie exemplaren van Twello in de jaren 1992-1995 (**95**) nu drie exemplaren uit een malaiseval. Mogelijk is de vlinder niet zo zeldzaam als uit de weinige vangsten blijkt, maar komt hij nauwelijks op licht.

Niditinea fuscella (Linnaeus, 1758)

OV: Ommen, de Wolfskuil, 30.v-2.vi.1997, zomervergadering NEV; Dalfsen, 12.v.2002, in huis, AG.

Vooraf in de zuidelijke helft van ons land zijn veel vindplaatsen bekend van *Niditinea fuscella*, maar ook in de noordelijke helft is hij niet zeldzaam. Opvallend is dat de soort nauwelijks is vermeld van Overijssel (Kuchlein & Donner 1993). De rups leeft in een buisvormig spinsel in vogelnesten, dierlijk afval, etcetera (Pelham-Clinton 1985).

Bucculatricidae

Bucculatrix demaryella (Duponchel, 1840) **82, 94, 96**

DR: Bargerveen, 6.viii.2004, 1 ♀ op licht, KH – **OV:** Twickel, 6.vii.2000, lege en bezette mijnen, WE – **GE:** Wezep, landgoed Petrea, 18.vi.2003, 1 ♀ op licht, KH – **NH:** Duin en Kruidberg, 27.vii en 13.ix.2001, lege mijnen; Overveen, Middenduin, 8.viii.2002, lege mijn; Bergen, 22.vi.2002, bezette mijn, WE – **NB:** Lage Mierde, Welenseindsche heide en Landgoed de Utrecht, 27.viii.2003, lege mij-

nen, WE. Alle mijnen op zachte berk (*Betula pubescens*).

Tot nu toe werd *Bucculatrix demaryella* het meest waargenomen in het Noord-Hollands duingebied. Mogelijk is deze soort zich recent gaan uitbreiden, gezien het aantal vondsten van de karakteristieke mijnen op berk. Het is echter ook mogelijk dat vroeger onvoldoende op deze mijnen werd gelet. Nieuw voor Drenthe, Overijssel, Gelderland en Noord-Brabant.

Gracillariidae – mineermotten

Parectopa ononidis (Zeller, 1839) **99, 01**

ZH: Ouddorp, 2.viii.2003, op licht, KH.

Na 36 jaar weer teruggevonden op Goeree.

Caloptilia populetorum (Zeller, 1839) **85, 88**

DR: Bargerveen, 6.viii.2003, KH – **OV:** Hasselt, 15.vii.1994, KH; Zuidloo, 14.viii.1998, HG – **GE:** Drempt, 16.iii.2001, CN; Nunspeet, de Vennen, 20.vi.2000, KH – **NH:** Zaandam, 4.viii.1999, RV – **ZE:** Kortgene, 28.viii.2003, JV.

Na de eerste vermelding voor ons land in 1985 wordt de soort zo nu en dan gevonden, hoofdzakelijk op de zandgronden in het midden en zuiden. Hoewel de naam anders suggereert leeft de rups op berk. Nieuw voor Drenthe, Overijssel, Noord-Holland en Zeeland.

Caloptilia suberinella (Tengström, 1848) **94**

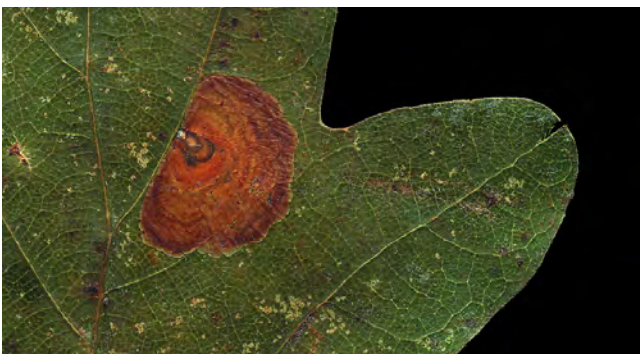
GE: Wezep, 5.viii.2003, 1 ♀ op licht, KH.

Na het vrouwtje dat op 31.viii.1983 in Melissant (ZH) in de lichtval kwam is dit het tweede exemplaar dat in ons land is gevangen. De vlinder heeft een noordelijke verspreiding in Europa en mogelijk betreft vondsten in ons land uitbreidingspogingen naar het zuidwesten. De rups leeft op berk. Nieuw voor Gelderland.

Calybites phasianipennella (Hübner, 1813)

DR: Bargerveen, 6.viii.2003, KH; Diever, 30.viii.2003, rupsen in bladkokertjes op bladeren van veenwortel (*Persicaria amphibia*), e.l. 5 exx, JW – **OV:** Zuidloo, 12.viii.2003, HG – **GE:** Twello, 21.vii, 7-26.viii.2003, 33 exx op licht, JW; Wezep, 1, 3.ix.1991, 18.ix.1995, 10.ix.1999, 5, 26.viii.2003, KH; 't Harde, 22.vii.2003, 1 ♂, in malaiseval – **ZE:** Oranjezon, 2-11.viii.2003, 2 ♀, in malaiseval, BvA.

Deze soort komt verspreid voor in ons land en is bekend van de meeste provincies, maar de meeste vondsten komen uit de zuidelijke helft van Nederland (Kuchlein & Donner 1993). In de noordelijke provincies waren maar enkele vindplaatsen bekend. De soort moet in 2003 plaatselijk bijzonder talrijk zijn geweest. De rups is in Groot-Brittannië gemeld van de



Figuren 3-4. Bladmijnen van *Tischeria*. **3** *T. dodonaea*, landgoed Hulshorst (herbariummateriaal). **4** *T. decidua*, Loonsche en Drunensche Duinen. Foto's: Albertine Ellis-Adam.

Leafmines of Tischeria. **3** *T. dodonaea*, Hulshorst (herbarium material). **4** *T. decidua*, Loonsche en Drunensche Duinen, Noord-Brabant.

volgende planten: waterpeper (*Persicaria hydropiper*), perzikkruid (*P. maculosa*), zwaluwtong (*Fallopia convolvulus*), veldzuring (*Rumex acetosa*), ridderzuring (*R. obtusifolius*), waterzuring (*R. hydrolapathum*) en wederik (*Lysimachia vulgaris*) (Emmet *et al.* 1985), maar komt elders op nog meer Polygonaceae en andere planten voor (Robinson *et al.* 2005). Nieuw voor Zeeland.

Euspilapteryx auroguttella (Stephens, 1835)

ZH: Goedereede, waterleidingduinen, 11.viii.2003, op licht, KH – **ZE:** Cadzand-bad, 15.x.2002, AE & WE.

Uit het zuidwesten alleen bekend van Vrouwenpolder. Nooit eerder op Goeree-Overflakkee gevonden. De rups leeft op hertshooi (*Hypericum*).

Dialectica imperialella (Zeller, 1847) **86, 88, 99, 00**

OV: Ommen, Wolfskuil, 3.ix.1999, bezette mijn – **ZH:** Voorschoten, De Horsten, 21.ix.2003, bezette mijn – **LI:** Susteren, 21.viii.2003, bezette mijn, AE & WE. Alle mijnen op gewone smeerwortel (*Symphytum officinale*).

Mogelijk is *Dialectica imperialella* niet zo zeldzaam als werd verondersteld. De soort kan vaker worden gevonden als er gericht wordt gezocht naar de bladmijnen van de rups.

Nieuw voor Overijssel en Limburg.

Leucospilapteryx omisella (Stainton, 1848) **84, 86, 97**

NH: Amsterdam, 2.ix.2003, WE; Amsterdam Noord, 26.vii.1999, 26.vi.2000, 3.vii, 26.viii.2001, AE & WE; Amsterdam, Nieuwendam, 12.vi en 13.viii.2000, 13.ix, 10.x.2003, WE – **ZE:** Cadzand-bad, 21.x.2001; Cadzand, Kievitenpolder, 14.x.2003; Retrachement, 25.x.2001, AE & WE. Dit betreft allemaal mijnen op bijvoet (*Artemisia vulgaris*).

Tot voor kort was de vlinder bijna uitsluitend bekend uit de oostelijke helft van ons land. Nieuw voor Noord-Holland en Zeeland.

Parornix carpinella (Frey, 1863)

ZH: Berkel en Rodenrijs, Akerdijkse plassen, 4.x.2003, lege mijn op haagbeuk (*Carpinus betulus*), BVAs & WE

Een schaarse soort die alleen is gevonden op een beperkt aantal vindplaatsen op de zandgronden in de zuidelijke helft van Nederland. Mogelijk is hij vaker te vinden op aangeplante haagbeuken in het westen. Aanvankelijk leeft de rups in een mijn, maar later onder een omgeslagen en vastgesponnen vouw aan de rand van een blad. Uiterlijk is de vlinder niet te onderscheiden van *Parornix fagivora* (Frey, 1861), die op beuk (*Fagus sylvatica*) leeft. Beide soorten zijn meer beige-grijs in vergelijking met de andere soorten van het geslacht *Parornix*, maar zijn alleen aan de hand van de genitaliën met zekerheid van elkaar te onderscheiden. Nieuw voor Zuid-Holland.

Phyllonorycter trifasciella (Haworth, 1828)

ZE: Oranjezon, 7.v. en 11.viii.2003, 1 ♀ en 1 ♂, in malaiseval, BvA Hoewel de soort in de meeste provincies is gevonden, is hij veel minder gewoon dan *P. emberizaepennella* (Bouché, 1834), die evenals *P. trifasciella* op kamperfoelie (*Lonicera* sp.) leeft. Daarentegen is de soort in Wezep en Ouddorp (ZH) op licht gewoner dan *P. emberizaepennella* (K.J. Huisman). Nieuw voor Zeeland.

Phyllonorycter pastorella (Zeller, 1846) **95, 96**

GE: Bloemkampen, 5.x.2000, schietwilg (*Salix alba*), AE & WE – **NH:**

Amstelveen, JP Thijsssepark, 10.x.2002, kraakwilg (*Salix fragilis*); Amsterdam, Buikslotermeer, 21.ix, 14.x.2000, groene treurwilg (*S. babylonica*); Amsterdam Noord, 26.v, 17.viii.2001, groene treurwilg; Amsterdam, De Weeren, 13.ix.2003, groene treurwilg, WE; Amsterdam, Nieuwendam, 22.ix.2003, groene treurwilg, AE & WE; Overveen, Koevlak, 25.ix.2003, zwarte populier (*Populus nigra*), WE – **ZE:** Cadzand-bad, 21.x.2001, schietwilg, AE & WE. Alle vondsten mijnen met pop. De soort breidt zich steeds meer uit in Nederland. Nieuw voor Noord-Holland en Zeeland.

Phyllonorycter acerifoliella (Zeller, 1839)

ZE: Cadzand-bad, 12.x.2003, mijn met pop op Spaanse aak, AE & WE; Kortgene, 8.v.1998, JV; Veersebos, 31.x.2003, mijnen, BVAs; Vlis-singen, 25.x.2001, mijnen, BVAs; Wissekerke, 3.v.1998, JV. In grote delen van ons land een gewone soort op Spaanse aak. Nieuw voor Zeeland.

Cameraria ohridella Deschka & Dimic, 1986 **99, 00, 01**

FR: Terschelling, op verschillende plaatsen, 23.viii.2003, LB & PZ – **DR:** Mantinge, 5.viii.2003; Zweeloo, Witteveen, 6.viii.2003, AE & WE – **NH:** Callantsoog, Zwanenwater, JCK. Alle vondsten betreffen mijnen op witte paardenkastanje (*Aesculus hippocastanum*). Nu de kastanjemineermot ook de Waddeneilanden heeft bereikt, lijkt het erop dat deze invasieve soort zich in heel Nederland heeft gevestigd. De mijnen zijn ook bijna overal in grote aantallen te vinden en kleuren de kastanjabomen bruin. De uitbreiding gaat overal door en inmiddels heeft *C. ohridella* in het noorden ook Denemarken (Buhl *et al.* 2003) en Zweden (Svensson 2004) bereikt en in het oosten Oekraïne (Akimov *et al.* 2003), Wit-Rusland en de Kaliningrad-regio van Rusland (Gninenko 2004).

Phyllocnistis xenia M. Hering, 1936 **84**

FL: Zeewolde, Knarbos-West, 17.ix.2003, lege mijn op witte abeel (*Populus alba*), AE & WE

Phyllocnistis xenia wordt bijna uitsluitend in de kuststrook gevonden en is daar vaak algemeen (Kuchlein & Donner 1993). Nieuw voor Flevoland.

Glyphipterigidae

Glyphipterix thrasonella (Scopoli, 1763)

OV: Hasselt, Stadsgaten, 26.vi.1996; Rouveen, 26.vi.1995; Wanneperveen, Belterwijde, 29.v.1995, KH – **ZH:** Hoek van Holland, 17.vi.2002, NE; Monster, 8.v.2003, HN; Hompelvoet, 16.vi.1999, 12-18.vi.2000, in malaiseval BvA; Ouddorp, de Punt, 9.vi.2000, KH – **ZE:** Oranjezon, 3, 24.vi.2003, 1 ♂ en 3 ♀, in malaiseval, BvA; Veerse dam, 8.vi, 7.vii.2002; Wissekerke, 11.vi.1997, 13.vi.2001, JV.

Uit het zuidwesten waren tot nog toe maar enkele vindplaatsen vermeld.

Bedelliidae

Bedellia somnulentella (Zeller, 1847) **94, 96, 01**

GE: Drempt, 19.x.2000, 17.ix.2003, CN; Twello, 13, 18.vii, 28.vii.1996, 13.vi, 18-25.viii, 8.x.2000, 27.viii.2002, 30.vii, 3-25.viii, 14-19.x.2003, JW.

Ook deze minerende soort lijkt zich uit te breiden. Dit betreft de eerste vondsten uit het oosten van Nederland, vele aanvullende gegevens (GE, NH, ZH, NB, LI) werden ook gegeven door Van As & Ellis (2004).

Lyonetiidae

Lyonetia prunifoliella (Hübner, 1796)

Deze mineerder van sleedoorn (*Prunus spinosa*) werd nieuw

voor de fauna gemeld op grond van bladmineers uit de provincie Gelderland (Ellis & Zwier 2004).

Ethmiidae

Ethmia quadrillella (Goeze, 1783) 97

FR: St. Nicolaasga, 29.vii.2003, ASA – **OV:** Rouveen, Veerslootslanden, 26.vii.1995, 7.vi.1996, KH.

Er zijn weinig vindplaatsen in het noordelijk deel van ons land. Als nieuw voor Friesland gemeld door Sinnema (2003).

Depressariidae

Luquetia lobella (Denis & Schiffermüller, 1775) 84, 94, 95, 97, 99

OV: Dalfsen, 30.v.2003, op licht, AG.

Deze vlinder komt verspreid in ons land voor, het meest in het oosten. Nieuw voor Overijssel.

Agonopterix propinquella (Treitschke, 1835)

OV: Dalfsen, Den Aalhorst, 10.vi.2003, op licht, AG.

Verspreid voorkomend in bijna alle provincies van Nederland, maar nog niet eerder vermeld uit Overijssel (Kuchlein & Donner 1993). Nieuw voor Overijssel.

Depressaria emeritella Stainton, 1849 82, 85, 88, 92, 93

OV: Zuidloo, 12.viii.1988, G. Flint; 20.iv.2000, HG.

Het voorkomen van *Depressaria emeritella* blijft tot nu toe beperkt tot het oosten en zuidoosten van ons land.

Elachistidae – grasmineermotten

Elachista consortella (Stainton, 1851) 88, 93, 95

ZE: Oranjezon, 4, 16.vi, 2, 11.viii, 1.ix.2003, 5 ♂, 2 ♀, in malaiseval, BvA; Scharendijke, Brouwersdam, 27.ix.1986, 31.v.1987, KH.

De vlinder wordt hoofdzakelijk in het zuidelijk kustgebied aangetroffen. Na de vondst in Wissenkerke (95) is dit de tweede Zeeuwse vermelding.

Elachista biatomella (Stainton, 1848) 99

GE: 't Harde, 20.vi.2003, 1 ♀, in malaiseval, BvA; Wezep, 29.v.1992, KH.

Hoewel *Elachista biatomella* bijna uitsluitend in de duinen wordt aangetroffen, wordt nu en dan een exemplaar in het binnenland waargenomen. Nieuw voor Gelderland.

Elachista poae Stainton, 1855 99, 00

GE: Drempt, 7.vi.1995, 1 ♀, op licht, CN.

Elachista kilmunella Stainton, 1849

Nieuw voor Nederland gemeld door Kuchlein (2004a) op grond van twee vlinders uit Twente in 2000 en 2004.

Elachista pullicomella Zeller, 1839 93, 00

GE: 't Harde, 19.vii.2003, 1 ♂, in malaiseval; Nunspeet, 16, 25, 30.v, 2, 5 vi, 16, 22, 26.vii, 5.viii, 5.ix.2003, 29 ♂, 6 ♀, in malaiseval, BvA. Dit zijn de meest noordelijke vindplaatsen van deze lokale soort en hij blijkt er niet zeldzaam te zijn.

Elachista bisulcella (Duponchel, 1843) 82, 93, 99

GE: 't Harde, 25.vi.2003, 2 ♂, in malaiseval – **ZE:** Oranjezon, 16.vi, 14.vii, 2, 11, 17.viii, 1.ix.2003, 12 ♂, 3 ♀, in malaiseval, BvA.

Hoewel *Elachista bisulcella* regelmatig in de duinen wordt aangetroffen, was hij nog niet eerder in Zeeland gevonden. Nieuw voor Zeeland.

Elachista serricornis Stainton, 1854 01

NH: Callantsoog, Zwanenwater, 28.v-27.viii.2003, 12 ♂, 8 ♀, in malaiseval, JCK.

Dat de waarnemingen van twee exemplaren van deze soort in 2000 (nieuw voor de fauna van het Zwanenwater) niet op toeval beruisten bewijst de vangst met de malaiseval van niet minder dan 20 exemplaren in 2003. De val stond tegen een bosje aan, bij de rand van een nat hooiland, enkele kilometers noordelijker dan de vorige vangplaats. Het blijft opmerkelijk dat buiten het Zwanenwater de soort tot nu toe nergens met zekerheid is vastgesteld, behalve de vondst bij Vlodrop-Station in Limburg.

Agonoxenidae

Blastodacna hellerella (Duponchel, 1838) 96

GE: Drempt, 26.vi.2001, CN – **ZE:** Oranjezon, 7.vii.2003, 1 ♀, in malaiseval, BvA.

Hoewel het aantal vindplaatsen van deze soort flink is uitgebreid (96) blijft *Blastodacna hellerella* een lokale soort, die veel minder gevonden wordt dan *B. atra* (Haworth, 1828).

Scythrididae

Scythris potentillella (Zeller, 1847) 96

GE: 't Harde, 20.vi.2003, 1 ♀, in malaiseval, BvA.

Een soort die tot dusver alleen in het kustgebied en het zuidoosten van ons land is gevonden. Nieuw voor Gelderland.

Scythris limbella (Fabricius, 1775) 88, 95, 99

GE: Drempt, 3.viii.1999, CN – **ZH:** Monster, Bloedbergduin, 25.vi.2002, JSS – **NB:** Luyksgestel, 1999 en 2000, 22 exx, FG.

Scythris limbella is een schaarse soort, die over het algemeen slechts in geringe aantallen wordt waargenomen. In Luyksgestel vond F. Groenen in drie jaren echter meer dan 140 exemplaren (Groenen 1999). De rupsen leven van de bladeren, knoppen en bloemen van ganzenvoet (*Chenopodium* sp.) en melde (*Atriplex* sp.) (Bengtsson 1997).

Oecophoridae

Borkhausenia nefrax Hodges, 1974

NH: Badhoevedorp, 17.x.2003, binnenshuis, H. van Oorschot (coll. KH).

Deze soort is door Kuchlein & Van Lettow (1999) als nieuw voor ons land vermeld. De eerste exemplaren zijn gevonden in een kelder in Rotterdam en daarna werd de vlinder ook verzameld in Amsterdam en in Muiderberg. De vindplaats Badhoevedorp sluit hier dus bij aan. De vlinder is tot nu toe gevonden in West-Europa en in het westelijk deel van Noord-Amerika, waarbij het nog onduidelijk is wat het oorspronggebied van de soort is. Over het hele verspreidingsgebied wordt *B. nefrax* alleen binnenshuis gevonden. De rups leeft vermoedelijk, net als andere *Borkhausenia*-soorten, van organisch afval.

Metalampra cinnamomea (Zeller, 1839) 82, 85, 86, 99

ZE: Oranjezon, 16.vi.2003, 1 ♂, malaiseval, BvA.

Metalampra cinnamomea komt verspreid, maar lokaal, voor in Nederland (Kuchlein & Donner 1993). De rups leeft onder de bast van dood loof- en naaldhout. Nieuw voor Zeeland.

Esperia sulphurella (Fabricius, 1775) 82, 88, 94, 96, 97, 01

GE: Nijmegen, Lindenholt, De Kluijskamp, RD 183-426, 24.iv.2003, 's ochtends vliegend rond een *Prunus*-stomp, HtH – **ZH:** Honselers-

dijk, 21.iv.2002; Naaldwijk, 3, 21.iv.2002, 21.iv, 4, 8-10, 18.v.2003, 9 exx, JSS.

Er worden de laatste jaren steeds meer vondsten vermeld van deze soort. Nieuw voor Gelderland.

Eratophyes amasiella (Herrich-Schäffer, 1854) **84, 94, 97, 99, 00**

GE: Wezep, landgoed Petrea, 18.vi.2003, op licht, KH.

Batrachedridae

Batrachedra pinicolella (Zeller, 1839)

DR: Bargerveen, 21.vi.2002, KH – **OV:** Hezizingen, 13.vi.2003, JW; Latrop, Brecklenkampse Veld, 14.vi.2003; Wanneperveen, Belterwijde, 17.vii.1997, KH – **GE:** Nunspeet, de Vennen, 26.vi.2001, KH.

Coleophoridae – kokermotten

Goniodoma limoniella (Stainton, 1884) **82**

NH: Texel, De Slufter, 11.xii.2002, 10-tallen zakken op lamsoor (*Limonium vulgare*), ± 50 exx e.l. eind vi-vii.2003, CG – **ZE:** Cadzand, Het Zwin, 23.iii.2003, zakken, ca. 30 exx e.l. 27.v-24.vi.2003; Colijnsplaat, Oesterput, 16.iv.2003, zakken, 5 exx e.l. 5.vi- 5.vii.2003; Ritthem, schor, 16.iv.2003, zakken, 4 exx e.l. 3.vii.2003, MJM; Zierikzee, 't Stelletje, 11.xii.2002, zakken, CG.

De soort is vooral bekend van de schorren in het zuidwesten van ons land. Verder is hij ook op Terschelling aangetroffen (Kuchlein & Donner 1993). De vondst van Texel is de tweede uit het Waddendistrict. Nieuw voor Noord-Holland.

Coleophora badiipennella (Duponchel, 1843)

FR: Kollummeroord, 5, 7.vi.1998, Zomerbijeekomst NEV – **GE:** Wezep, 28.vi.1991, ♀ op licht, KH – **NH:** Callantsoog, Zwanenwater, 11-25.vi.2003, 1 ♂, 2 ♀, in malaiseval, JCK, det. H.W. van der Wolf; Egmond, Vredestein, 26-28.v.2000, zomerbijeekomst NEV; Wijk aan Zee, 15.ix.1999, PZ – **LI:** Echt, Koningsbos, 31.v.20003, FG.

Deze vlinder is niet algemeen in ons land. Hij wordt hoofdzakelijk gevonden in de duinstreek ten zuiden van Haarlem en is verder nog bekend van een aantal verspreide vondsten in Utrecht, Gelderland, Noord-Brabant en het noordoosten van Nederland (Kuchlein & Donner 1993). De rups leeft op iep (*Ulmus* sp.). Nieuw voor Friesland en Limburg.

Coleophora alnifoliae Barasch, 1934 **82, 00**

GE: Wezep, 11. vi. 2003, KH.

Nog weinig van de Veluwe vermeld.

Coleophora fuscocuprella Herrich-Schäffer, 1855 **86**

GE: Hoog Keppel, Hekenbroek, 2.vi.1999, 1 ♂, CN; Ratum 18.x.2000, 10 zakken, JW; Winterswijk, 't Lammers, 18.x.2003, zakken, CN.

Deze op hazelaar (*Corylus avellana*) levende soort is in Nederland hoofdzakelijk bekend van het zuidoosten. Ook zijn er enkele vindplaatsen uit het midden van ons land bekend (Kuchlein & Donner 1993).

Coleophora potentillae Elisha, 1885

ZE: Oranjezon, 9.vi.2003, 1 ♂, in malaiseval, BvA, det. H.W. van der Wolf.

Coleophora potentillae komt hoofdzakelijk voor in de zuidelijke helft van Nederland met een zwaartepunt in het zuidoosten (Kuchlein & Donner 1993). De zakken kunnen op een groot aantal planten worden gevonden voornamelijk uit de familie Rosaceae: agrimonie (*Agrimonia* sp.), moerasspirea (*Filipendula ulmaria*), bosaardbei (*Fragaria vesca*), nagelkruid (*Geum* sp.), ganzerik (*Potentilla* sp.), roos (*Rosa* sp.) en

braam (*Rubus* sp.) en voorts, maar minder vaak, op sleedoorn, meidoorn (*Crataegus* sp.) en op soorten uit andere plantenfamilies, zoals groot zonneroosje (*Helianthemum nummularum*) en op zaailingen van grauwe wilg (*Salix cinerea*) en berk (*Betula*) (Emmet *et al.* 1996). Nieuw voor Zeeland.

Coleophora niveicostella Zeller, 1839 **97**

GE: Nunspeet, 5.vi.2003, 3 ♂, in malaiseval, BvA.

Na de eerste vondst uit Arnhem in 1873 nu een tweede vondst uit Gelderland en tevens de vierde Nederlandse vindplaats van deze zeer zeldzame soort. De rups is bekend van grote tijm (*Thymus pulegioides*) en kruiptijm (*T. praecox*), maar op deze vindplaats is wilde tijm (*T. serpyllum*) of een tuinplant een waarschijnlijker voedselplant.

Coleophora discordella Zeller, 1849 **86, 94, 00, 01**

GE: Nunspeet, 30.v, 17, 24 en 28.vi.2003, 5 ♂ en 2 ♀, in malaiseval, BvA.

Na het eerste exemplaar uit 2000 (**01**) nu niet minder dan zeven exemplaren van dezelfde vindplaats.

Coleophora taeniipennella Herrich-Schäffer, 1855 **00**

DR: Nijveen, Kuijersbosch, 8.vii.2002, 10.vii.2003, KH.

Hoofdzakelijk voorkomend in de westelijke helft van Nederland, maar ook op enkele plaatsen in het midden en oosten. Is nog niet eerder uit het noordoosten van ons land gemeld (Kuchlein & Donner 1993). De zakken van de rups zijn te vinden op zompzus (*Juncus articulatus*), veldrus (*J. acutiflorus*) en soms op andere russoorten (Emmet *et al.* 1996). Nieuw voor Drenthe.

Coleophora lassella Staudinger, 1859 **82, 85, 96, 00, 01**

GE: Nunspeet, 22.vii.2003, 1 ♂, malaiseval, BvA., det. H.W. van der Wolf.

De meeste exemplaren van deze soort zijn recent aangetroffen in het zuidwesten van Nederland. Verder is er nog een tweetal vondsten uit het binnenland (**96, 00**). Het exemplaar uit Nunspeet is de noordelijkste vondst in ons land. Nieuw voor Gelderland.

Momphidae

Mompha raschkiella (Zeller, 1839) **01**

ZE: Oranjezon, 16.vi.2003, 1 ♂, in malaiseval, BvA.

Na de vangst van een exemplaar in Haamstede in 2002 (**01**) nu een tweede vondst in Zeeland van deze, in de rest van Nederland algemene, soort.

Mompha propinquella (Stainton, 1851) **82, 85, 88, 00**

DR: Bargerveen, 6.viii.2003, op licht, KH

Een over het algemeen schaarse soort. Mogelijk levert het zoeken naar de mijnen in het voorjaar meer nieuwe gegevens over de verspreiding op. Nieuw voor Drenthe.

Mompha subbistrigella (Haworth, 1828) **86, 95, 00, 01**

GE: Drempt, 12.ix.2002, CN – **NB:** Luyksgestel, RD 149,9-366,0, 22.iv.2003, FG.

Blastobasidae

Blastobasis lacticolella Rebel, 1940

Syn. *Blastobasis decolorella* auct.

Nieuw voor Nederland gemeld door Lucas & Kuchlein (2004) als *Blastobasis decolorella* op grond van zestien exemplaren

in 2003 en 2004 in Hoek van Holland. Net als de vorig jaar gemelde *B. adustatella* (**01**; zie onder) een soort die oorspronkelijk alleen op Madeira voorkwam en zich later op de Britse eilanden heeft gevestigd. Of de soort zich echt in Nederland gevestigd heeft of is ingevoerd met de scheepvaart zal net als bij de volgende soort nog moeten blijken. Inmiddels heeft een revisie (Karsholt & Sinev 2004) aangetoond dat de als *B. decolorella* bekend staande soort *B. lacticolella* moet heten en dat de echte *B. decolorella* een endem van Madeira is.

Blastobasis adustatella Walsingham, 1894 **01**

Syn.: *Blastobasis lignea* auct.

Karsholt & Sinev (2004) hebben aangetoond dat de nog maar pas als *Blastobasis lignea* uit ons land gemelde soort (**01**) *B. adustatella* moet heten en dat de echte *B. lignea* een tot Madeira beperkte soort is. Overigens is *B. lignea* een synoniem van *B. vittata* (Wollaston, 1858).

Autostichidae

Oegoconia caradjai Popescu-Gorj & Capuse, 1965 [**86**]

Syn.: *Oegoconia quadripuncta* auct. (gedeeltelijk)

GE: Nunspeet, 16.vii.2003, 2 ♀, in malaiseval, BvA.

Tot dusver waren er van het genus *Oegoconia* Stainton, 1854 twee soorten bekend uit Nederland: *O. deauratella* (Herrich-Schäffer, 1854) en *O. quadripuncta* (Haworth, 1828). Het voorkomen van een derde soort, *O. caradjai* Popescu-Gorj & Capuse, 1965, behoorde echter tot de mogelijkheden, gezien het voorkomen ervan in sommige van de ons omringende landen (Huemer 1998, Biesenbaum 2002, Bland 2002, Sutter 2003). Inmiddels is *O. caradjai* inderdaad al door verscheidene auteurs uit Nederland gemeld (Sutter 2003, Kuchlein 2004b, Vives Moreno 2004). De *Oegoconia*-soorten en vooral *O. quadripuncta* en *O. caradjai* zijn uiterlijk niet van elkaar te onderscheiden, maar met behulp van de tabellen in de bovengenoemde publicaties konden de beide exemplaren uit Nunspeet (op grond van genitaalkenmerken) op naam worden gebracht. Beide bleken te behoren tot *O. caradjai*. Vanwege de grote gelijkenis zal al het Nederlandse *Oegoconia*-materiaal opnieuw moeten worden gedetermineerd. Inmiddels blijken alle exemplaren van '*O. quadripuncta*' in de collecties van het RMNH en ZMA en die van J. Kuchlein (Kuchlein 2004b) *O. caradjai* te zijn. Onze conclusie is dan ook voorlopig dat *O. quadripuncta* niet in Nederland voorkomt.

Cosmopterigidae

Sorhagenia rhanniella (Zeller, 1839) **01**

NB: Luyksgestel, Stevensbergen, RD 147,5-365,4, 7.viii.2003, FG.

Cosmopterix zieglerella (Hübner, 1810) **84, 85, 01**

Van As & Ellis (2004) geven diverse vondsten uit Zuid-Holland, Zeeland en Limburg.

Gelechiidae – tastermotten

Aristotelia ericinella (Zeller, 1839)

ZE: Kortgene, 7.viii.2003, JV.

Hoewel *Aristotelia ericinella* van veel vindplaatsen in ons land bekend is en op heidevelden vaak zeer talrijk kan zijn, ontbreekt hij vaak in de lagere delen van Nederland. Dit heeft ongetwijfeld te maken met de voedselplant van de rups: struikheide (*Calluna vulgaris*). De vondsten in het westen zullen meestal te maken hebben met de aangeplante

heidesoorten in tuinen of het betreft zwervers. Nieuw voor Zeeland.

Aristotelia brizella (Treitschke, 1833) **82, 85**

NH: Texel, De Cocksdorp (2 km NW), 12.xii.2002, pop in stengel van lamsoor, vlinder uit op 15.vi.2003, CG.

Slechts bekend van een klein aantal vindplaatsen in de zoute gebieden van de Waddeneilanden en de Zeeuwse Delta, maar ook in Zuid-Limburg gevonden (Doets 1953). De rups leeft in de stengels van lamsoor of Engels gras (*Armeria maritima*).

Monochroa tetragonella (Stainton, 1885) **84, 88**

FR: Terschelling, Boschplaat, 8.v.200, MJ – **ZE**: Cadzand, Zwinweide, 7-8.vii.2003, 3 exx, MJ.

Monochroa tetragonella is nog steeds een zeer lokale en zeldzame soort van schorren en kwelders. Tot dusver is hij alleen bekend van Terschelling en een tweetal vindplaatsen uit het Deltagebied (**88**).

Monochroa lutulentella (Zeller, 1839) **01**

FR: Ameland, 14.vi.1990, JS – **DR**: Nijeveen, Kuijersbosch, 10.vii.2003, **KH** – **GE**: Drempt, 25.vi.1998, CN.

De soort blijkt ook wat noordelijker voor te komen dan tot nog toe bekend was. Nieuw voor Friesland en Drenthe.

Eulamprotes immaculatella (Douglas, 1850) **00, 01**

LI: Eygelshoven, 2.vii.1985, AS.

Het in de voorgaande jaarlijst vermelde exemplaar uit 1989 bleek toch niet het oudst bekende uit Nederland te zijn: tussen materiaal van *E. atrella* in de collectie Schreurs bevond zich een mannetje dat in 1985 was gevangen, ook te Eygelshoven.

Teleiodes wagae (Nowicki, 1860) **84, 85, 92, 99**

DR: Bargerveen, 8.v.2003, op licht, KH – **GE**: Wezep, landgoed Petrea, 17.vi.2003, KH.

Hoewel *Teleiodes wagae* nog steeds een zeer schaarse soort is, blijkt hij zich steeds verder in ons land uit te breiden. Nieuw voor Drenthe.

Bryotropha basaltinella (Zeller, 1839) **01**

ZH: Ouddorp, 15.viii.2003, KH.

De soort is nu ook met zekerheid in het zuidwesten van Nederland vastgesteld.

Chionodes fumatella (Douglas, 1850) **99, 01**

FR: Schapedobbe, 9.viii.1997, PhZ – **DR**: Bargerveen, 6.viii.2003, KH – **OV**: Denekamp, 7.viii.1971, KH.

Vorig jaar konden we al een vangst uit Friesland melden. De vlinder, waarvan de rups op iep leeft, lijkt ook in het noorden en oosten van ons land meer verspreid dan blijkt uit Kuchlein & Donner (1993).

Scrobipalpa acuminatella (Sircom, 1850) **82, 97, 99**

DR: Bargerveen, 8.v.2003, op licht, KH – **FL**: Zeewolde, Knarbos-West, 17.ix.2003, lege mijn op speerdistel (*Cirsium vulgare*), AE & WE.

Scrobipalpa acuminatella komt verspreid voor in grote delen van Nederland (Jansen 1999). Door naar de karakteristieke mijnen te zoeken op de bladeren van distel (*Carduus* sp.), veerdistel (*Cirsium* sp.), zaagblad (*Serratula tinctoria*), centaurie (*Centaurea* sp.) en klein hoefblad (*Tussilago farfara*) in juli en september (Jansen 1999) zou het aantal vindplaatsen

waarschijnlijk uitgebreid kunnen worden. Nieuw voor Flevoland.

Scrobipalpa salinella (Zeller, 1847)

OV: Staphorst, Staphorsterbosch, 5.viii.2003, op licht, KH.
In Nederland is *Scrobipalpa salinella* uitsluitend een kustdier. Staphorst is dus een moeilijk verklaarbare vindplaats. De rupsen van deze soort leven vooral op zeekraal (*Salicornia europaea*), maar ook op schorrenkruid (*Suaeda maritima*) en schijnspurrie (*Spergularia* sp.). In Duitsland en Frankrijk wordt *S. salinella* wel in het binnenland gevonden, echter alleen in graslanden met een hoog zoutgehalte (Jansen 1999). Het is denkbaar dat rupsen in Staphorst geleefd hebben op rode schijnspurrie (*S. rubra*), maar het is waarschijnlijker dat het hier een verdwaald exemplaar betreft. Nieuw voor Overijssel.

Scrobipalpa atriplicella (Fischer von Röslerstamm, 1841)

DR: Bargerveen, 6.viii.2003, op licht, KH.
De soort komt gewoon maar verspreid voor in grote delen van ons land, maar is in het noordoosten nauwelijks gevonden. De rups leeft in een spinsel tussen de jonge bladeren, bloemen en zaden van spiesmelde (*Atriplex prostrata*), melnganzevoet (*Chenopodium album*), stippelganzevoet (*C. ficifolium*) en strandbiet (*Beta vulgaris* subsp. *maritima*) (Jansen 1999). Nieuw voor Drenthe.

Phthorimaea operculella (Zeller, 1873)

GE: Wezep, 15.ix.2003, op licht, KH – **ZH:** Ouddorp, 3.x.2003, op licht, KH.
Deze soort komt vaak voor in de vermeldingen van de Plantenziektenkundige Dienst maar is in onze jaarlijsten nog nooit aan de orde geweest. Klaarblijkelijk stammen de meeste dieren van import met aardappelen en zijn vangsten van imago's buitenshuis heel schaars. Kuchlein & Donner (1993) noemen een waarneming van L. Bot op Terschelling. Daarom is het opmerkelijk dat er nu van twee plaatsen tegelijk een lichtvangst te melden is.

Aproaerema anthyllidella (Hübner, 1813)

GE: Wezep, 16.ix.2003, op licht, KH – **NH:** Callantsoog, Zwanewater, 30.ix.2003, 1 ♂, in malaiseval, JCK.
Aproaerema anthyllidella komt het meest voor in de zuidelijke helft van het land, vooral in de kalkrijke duinen en Zuid-Limburg, maar was in het Waddendistrict alleen bekend van Terschelling; op de Veluwe was hij nauwelijks gevonden (Kuchlein & Donner 1993). De voornaamste voedselplant van de rups is wondklaver (*Anthyllis vulneraria*), maar stalkruid (*Ononis repens*), luzerne (*Medicago sativa*) of klaver (*Trifolium* sp.) worden ook als voedselplant genoemd (Bland *et al.* 2002).

Helcystogramma lutatella (Herrich-Schäffer, 1854) **99, 01**

ZE: Oranjezon, 2 en 11.viii.2003, 1 ♂, 3 ♀, malaiseval, BvA.

Tortricidae – bladrollers

Cochylimorpha straminea (Haworth, 1811)

OV: Zuidloo, 27.viii.1996, HG – **GE:** Twello, 9.vi, 1, 21.viii.2000, 23.v, 12.vi.2001, 28.vii.2003, JW.
Dit is vooral een dier uit het zuiden en westen van ons land, met een enkele vindplaats in Midden-Nederland. De rups leeft vooral op centaurie. Nieuw voor Overijssel.

Gynnidomorpha minimana (Caradja, 1916) **86**

GE: Drempt, 10.v.2000, 1♀, CN.
Gynnidomorpha minimana is een in Nederland zeldzame bladroller waarvan de rups leeft in de zaaddozen van moeraskartelblad (*Pedicularis palustris*). Het Zwanenwater te Callantsoog (NH) is de enige bekende vindplaats in Nederland waar de soort in redelijke aantallen voorkomt. Door beheersmaatregelen is het moeraskartelblad daar flink in aantal toegenomen. Bovendien wordt door de beheerder (Natuurmonumenten) bij het maaien rekening gehouden met deze soort: jaarlijks wordt een deel van de planten gespaard omdat de rupsen overwinteren in de zaaddozen. Nog niet eerder in het oosten van ons land vastgesteld. Nieuw voor Gelderland.

Agapeta zoegana (Linnaeus, 1767)

ZE: Kortgene, 23.vii.2002, JV – **NB:** Bergen op Zoom, Markiezaat, 27.vi.2003, op licht, Snellen-excurisie.
Nog merkwaardig weinig uit Zeeland vermeld. De rups is te vinden in de zaaddozen van grote kaardenbol (*Dipsacus ful-lonum*).

Cochylidia implicitana (Wocke, 1856)

DR: Bargerveen, 22.viii.2003, op licht, KH – **GE:** Twello, 29.v.1998, FG; Wezep, 22.viii.1995, KH; IJzevoorde, 10.v.2000, JZ.
Deze vlinder heeft in ons land zijn hoofdverspreidingsgebied langs de kust, in de duinen en de delta. Verder zijn er kernen rond Amsterdam, in het Gooi, rond Eindhoven en in Zuid-Limburg. Op het vasteland van de oostelijke provincies zijn er in totaal slechts drie vindplaatsen (Kuchlein & Donner 1993). Nieuw voor Gelderland.

Cochylis nana (Haworth, 1811)

DR: Bargerveen, 8.v.2003, KH – **OV:** Dalfsen, 31.v, 3.vi.2003; Rechten, 13.v.2003, AG.

Acleris comariana (Lienig & Zeller, 1846)

OV: Zuidloo, 27.vi.2001, HG.
Over het algemeen een vrij gewone vlinder, zeker in het westen en in Friesland. Nieuw voor Overijssel.

Cacoecimorpha pronubana Hübner, 1799 **85, 94, 99, 01**

FR: Terschelling, Midsland, 2002 en 15.v.2003, PZ.

Endothenia oblongana (Haworth, 1811) **97, 00**

ZH: Goedereede, Hompelvoet, 31.v.2003, 1 ♀, in malaiseval, BvA; Hoek van Holland, open duin gedeelte, 29.vii.2003, JL.
Dit zijn de zesde en zevende vindplaats in ons land. Tot nu toe zijn alle vangsten langs de Zeeuwse en Hollandse kust gedaan.

Celypha rufana (Scopoli, 1763)

GR: Lauwersoog, Marnewaard, 9.viii.2003, diverse exx, excursie vlinderwerkgroep Friesland.
In de noordelijke provincies nog weinig gezien. Nieuw voor Groningen.

Celypha siderana (Treitschke, 1835) **86, 94, 96, 97**

OV: Zuidloo, 17.vi.2003, HG.

Epinotia subsequana (Haworth, 1811)

GE: Nunspeet, de Vennen, 17.v.2003, 2 exx geklopt uit sparren (*Picea* en *Abies* spp.), HG.

Van deze bladroller waren tot nu toe acht vindplaatsen uit ons land bekend (Huisman 1999). Dit is de vierde op de Velluwe. De rups leeft op spar.

***Crociosema plebejana* Zeller, 1847 82, 01**

ZH: Naaldwijk, 20.ix.2003, op buitenlamp, JSS; Ouddorp, 3.x.2003, op licht, KH.

Dit zijn het vierde en vijfde exemplaar uit ons land. In 2002 is een vangst uit Zeeland gemeld (01). De vlinder is een kosmopoliet met een wijde verspreiding in de subtropen en in de warmere delen van de gematigde streken. De vliegtijd loopt in Europa volgens Bradley *et al.* (1979) en Razowski (2001) van juli tot in oktober. De rups leeft op soorten uit de kaasjeskruidfamilie (Malvaceae), het meest in de zaden. In Engeland wordt de daar inheemse *Lavatera arborea* (struikmalva) als voedselplant gemeld. Deze wordt ook bij ons regelmatig in tuinen aangeplant en verwildert soms.

De soort heeft zich in Engeland eerst gevestigd in het zuidwesten (Bradley *et al.* 1979), maar inmiddels is hij gewoon in het zuiden en breidt hij zich uit (Kimber 1999-2003). De Prins (1998) meldt waarnemingen uit de provincies Antwerpen en Luik van voor 1980. Razowski (2001) noemt de soort in Midden-Europa zeldzaam. In Denemarken zijn er recente meldingen uit vier districten, in 2000 alleen al zeven exemplaren (Karsholt & Stadel Nielsen 1998, Buhl *et al.* 2001). Op een na vallen de waarnemingen in ons land laat, in september en oktober; de vondsten komen alle uit het zuidwesten. Het is nog onduidelijk of de vlinder hier inheems is. Het is mogelijk dat onze exemplaren afkomstig zijn van Britse populaties of uit Zuid-Europa.

***Gypsonoma oppressana* (Treitschke, 1835) 01**

ZE: Oranjezon, 3.vi.2003, 1 ♀, in malaiseval, BvA. In de vorige jaarlijst voor het eerst uit Zeeland gemeld.

***Cydia indivisa* (Danylevski, 1963) 82**

GE: Hoog-Soeren, RD 188,0 469,2, 1.vi.2000, 1 ♀, JW, det. F. Groenen.

De vlinder werd door mevrouw Wolschrijn 's middags bij zonnig weer geklopt uit vliegdennen op de heide. De rups leeft onder de bast van zilverspar (*Abies* sp.) en andere coniferen (Danilevski & Kuznetsov 1968). In Oostenrijk wordt de rups gevonden in dennenbossen (Razowski 2003). *Cydia indivisa* is in Nederland eerder alleen in 1983 met behulp van seksferomonen gevangen door Booy (1984). De soort is bekend uit Midden- en Oost-Europa tot aan de oostkust van Rusland.

***Cydia amplana* (Hübner, 1800) 88, 96, 97, 99**

GE: Wezep, 7.viii.2003, 1 ex op licht, KH – **NH:** Zaandijk, 16.vi-ii.2001, JSH – **ZH:** Goedereede, waterleidingduinen, 26.vii.2001, KH;

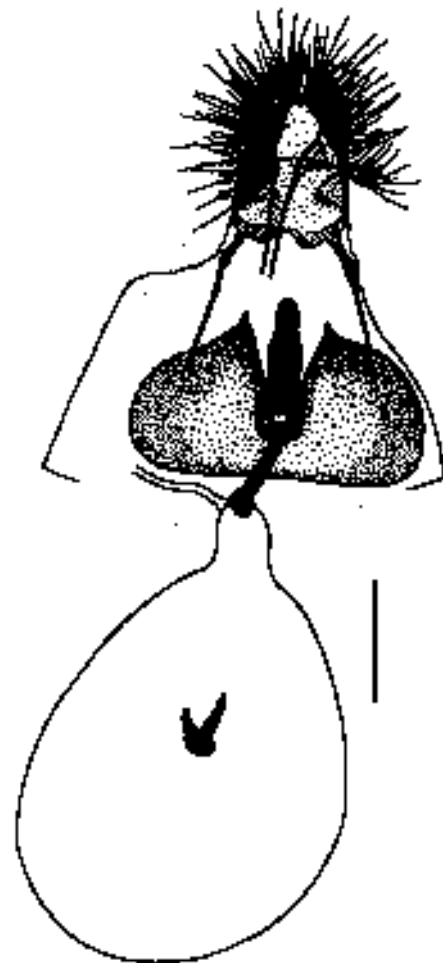
Hoek van Holland, 13.viii.2002, NE; Oostvoorne, 16-17.viii.2001, 1.viii.2003, JW; Schiedam, 25.viii.2002; Vlaardingen, heemtuin, 25.vi-ii.2001, BvAs – **ZE:** Kortgene, 29.vii, 1, 8.viii.2002, JV.

Het ziet er naar uit dat de uitbreiding van deze soort zich doorzet. De waarnemingen in het binnenland lijken vooralsnog incidenteel.

***Cydia inquinatana* (Hübner, 1800) nieuw voor Nederland (figuren 5-7)**

GE: Twello, RD 204,2-472,9, 1.vi.2003, 1 ♂, 1 ♀, JW; Wezep, 3.vi.2003, op licht, KH.

Deze fraaie bladroller lijkt uiterlijk het meest op *Cydia orobana* (Treitschke) maar de bleekgele, iets oranje getinte dorsaalvlek is rechter en wat korter, terwijl de vleugelhaakjes minder opvallend zijn (figuur 5). Wat betreft de genitaliën wordt verwezen naar figuren 6 en 7 en de afbeeldingen in Razowski (2001).



6



7

Figuren 6-7. *Cydia inquinatana*, genitaliën. **6** Mannetje (preparaat JCK5520). **7** Vrouwetje (preparaat JCK5651). Schaallijntjes 0,5 mm. Tekeningen J.C. Koster.

Cydia inquinatana, genitalia. **6** Male (slide JCK5520). **7** Female (slide JCK5651). Scales 0.5 mm.

De rups leeft volgens Razowski (2001) op gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*) en Spaanse aak, volgens Danilevski & Kuznetsov (1968) op de vruchten van noorse esdoorn (*A. platanoides*) en waarschijnlijk van andere *Acer*-soorten. De vlinder komt verspreid en meestal zeldzaam voor in heel Midden-Europa, maar wordt ook vermeld uit Scandinavië, Finland, de Baltische staten, westelijk Rusland, de Balkan, Italië en Frankrijk. Hij is niet bekend van de Britse eilanden (Aarvik 2004). In Duitsland is *C. inquinatana* bekend van de oostelijke bondslanden en Beieren (Gaedike & Heinicke 1999). In België is hij alleen uit de provincie Luik gemeld (De Prins 2004). In Denemarken is de vlinder gevonden in twee districten (Karsholt & Stadel Nielsen 1998). Al deze gegevens wijzen in de richting van een breed verspreide maar schaarse soort. Het voorkomen in Nederland past daar in. Het feit dat J. Wolschrijn een paartje van de soort op de voedselplant gevonden heeft en dat de vlinder in Wezep gevangen is op een plaats waar Spaanse aak als laanboom is aangeplant wijzen er op dat er vrijwel zeker sprake is van een inheemse soort.



Figuur 5. *Cydia inquinatana*, mannetje, Twello. Foto: J. van Tol, Naturalis. *Cydia inquinatana*, male, Twello, Gelderland.

Pammene germmana (Hübner, 1799) **86, 92, 96, 97, 01**

GE: Nunspeet, 2.vi.2003, 1 ♀, malaiseval, BvA.

Van een tiental vindplaatsen bekend. Dit is de vierde op de Veluwe.

Dichrorampha simpliciana (Haworth, 1811)

DR: Bargerveen, 6.viii.2003, 5 exx op licht, KH.

Er zijn maar heel weinig vindplaatsen van deze op boerenwormkruid (*Tanacetum vulgare*) levende soort uit de noordelijke provincies. Nieuw voor Drenthe.

Dichrorampha agilana (Tengström, 1848) **82, 97, 99**

NB: Bergen op Zoom, Markiezaat, 27.vi.2003, gesleept in de schemering, KH.

De meest westelijke vindplaats in ons land.

Epermeniidae

Epermenia illigerella (Hübner, 1813) **84, 95**

ZE: Oranjezon, 2.viii.2003, 1 ♀, in malaiseval, BvA.

De soort was in het zuidwesten van ons land alleen bekend van de Zuid-Hollandse eilanden (**95**). Nieuw voor Zeeland.

Pterophoridae – vedermotten

Amblyptilia acanthadactyla (Hübner, 1813) **86, 93, 94, 01**

FR: Haulerwijk, Blauwe bos, 2.vii.2000, JW; Appelscha, 2.x.2003, 2 exx, GB – **ZE:** Oranjezon, 16.vi.2003, 1 ♀, in malaiseval, BvA – **NB:** Bergen op Zoom, 7.viii.2003, 1 ♂, in lichtval, JA.

Was uit Friesland alleen vermeld van Terschelling (**86**). Nu ook op het vasteland van Friesland vastgesteld.

Oxyptilus chrysodactyla (Denis & Schiffermüller, 1775) **99**

FR: Langedijke, 10.vi.2002, 15 rupsen in samengesponnen topscheuten van havikskruid (*Hieracium* sp.), 6 exx uitgekweekt tussen 22-30.vi.2002, GT.

Als nieuw voor Friesland al gemeld door Tuinstra (2003).

Capperia britanniodactylus (Gregson, 1867) **85, 99**

OV: Dalfsen, 17.vi.2003, in zwerm boven de voedselplant valse salie (*Teucrium scorodonia*), AG – **ZE:** Oranjezon, 24.vi.2003, 1 ♂, in malaiseval, BvA.

Capperia britanniodactylus breidt zich uit en wordt de laatste jaren steeds vaker gevonden (**99**). Nieuw voor Overijssel en Zeeland.

Pyralidae

Aphomia zelleri (De Joannis, 1932) **84, 85, 99**

NB: Bergen op Zoom, 11.vii.2003, 1 ♀, in lichtval, JA.

Een uitgesproken soort van de duinen die af en toe ook in het binnenland wordt waargenomen.

Salebriopsis albicilla (Herrich-Schäffer, 1849) **84, 85, 92**

ZE: Kortgene, 28.vi.2003, JV.

Na de vermelding van een vondst te Venray (**92**) was de soort niet meer in Nederland waargenomen. Deze vangst is de tweede uit het westen van Nederland.

Nephoterix angustella (Hübner, 1796) **82, 01**

GE: Drempt, 15.ix.2003, CN – **ZH:** Nieuwe Tonge, 12.ix.2003, DD.

Vitula biviella (Zeller, 1848) **82, 93, 97, 99**

GE: Oldenbroekse heide, 12.vii.1973, JW; Wezep, 3.vi.2003, op licht, KH.

Vitula biviella is in ons land tot nu toe voornamelijk langs de kust gevonden, eenmaal ook in westelijk Brabant (**97**). Deze eerste echt binnenlandse vondsten zijn dus opmerkelijk. De vlinder is voor het eerst in Nederland gevangen in 1962 door B. van Aartsen te Valkenisse. Helmers (1965) vermeldde nog dat de soort twee gescheiden vlieggebieden heeft: een in Oostenrijk, Joegoslavië en Italië en een in Frankrijk langs de Atlantische kust. Inmiddels heeft hij zich over vrijwel heel Europa uitgebreid (Nuss *et al.* 2004). De rups leeft in de mannelijke bloeiwijze van den. Het is de vraag of de Veluwe dieren zwervers zijn vanuit de kust of vanuit Midden-Europa, of dat toch sprake is van een vestiging. Nieuw voor Gelderland.

Crambidae

Thisanotia chrysonuchella (Scopoli, 1763)

OV: Dalfsen, 29.iv.2003, op licht, AG – **GE:** Hattem, rivierduinen met jeneverbes, 21-22.v.1992, 4 exx; Loenen, 15.vi.1985, 2 exx; Wezep, 24.v.2003, op licht; KH.

Er zijn in ons land twee gebieden waar veel vindplaatsen van deze soort geconcentreerd zijn: een langs de kust en een tweede van het zuidelijk deel van de Veluwe en de Utrechtse heuvelrug tot in Zuid-Limburg. In het noordoosten ontbreekt

hij geheel. Nieuw voor Overijssel.

Pediasia contaminella (Hübner, 1796) **84, 99**

DR: Bargerveen, 6.viii.2003, op licht, KH.

Deze elders tamelijk verbreide soort was tot nu toe nog niet in de noordoostelijke provincies gevonden. Nieuw voor Drenthe.

Acentria ephemera (Denis & Schiffermüller, 1775) **99**

OV: Dalfsen, landgoed den Aalshorst, 6, 7 en 8.viii.2003, 1000-en, zowel ♂ als ♀, op licht, AG.

Evergestis limbata (Linnaeus, 1767) **85, 86, 94, 97, 99, 01**

NH: Purmerend, 15.viii.2003, op licht, GH.

Sitochroa verticalis (Linnaeus, 1758) **93, 99**

NB: Woensdrecht, op de grens van Bergen op Zoom en Heerle, 8.vii.2003, 1 ♀, op licht, JA.

Sclerocona acutella (Eversmann, 1842) **99, 01**

FR: Bakkeveen, 8.vii.2003, GT.

Als nieuw voor Friesland gemeld door Sinnema (2003).

Duponchelia fovealis Zeller, 1847 **92, 95, 00, 01**

OV: Dalfsen, 13.v.2003, op licht, AG – **GE:** Gorsselsche Heide, 15.vi.2002, PR – **NH:** Purmerend, 26.xii.2003, binnenshuis, GH – **ZH:** Brielle, tuin, RD 70,2-435,1, 25.v-14.x.2001, 13 exx, 2.vi-23.viii.2002, 14 exx, PR; Hoek van Holland, 2003, enkele exemplaren, JL – **NB:** Bergen op Zoom, 4.vi.2003, JA.

Deze vlinder wordt blijkaar steeds vaker in het open veld gevangen. Wel liggen de aantallen nog veruit het hoogst in de buurt van gebieden met kassen. Nieuw voor Overijssel, Noord-Holland en Noord-Brabant.

Dankwoord

We danken de inzenders, leden van de sectie 'Snellen', van harte voor het leveren van de gegevens. We zijn veel dank verschuldigd aan Willem Ellis, die altijd weer bereid was op onze vragen de databank van de Werkgroep Vlinderfaunistiek te raadplegen en we danken Jan van Tol en Willem en Albertine Ellis hartelijk voor het vervaardigen en beschikbaar stellen van foto's.

Literatuur

- Aarvik L 2004. Fauna Europaea: Tortricidae. In: Lepidoptera, Moths. Fauna Europaea version 1.1. (Karsholt O & Nieuwenhuis E van eds) [bezoekt op 11 januari 2005].
- Akimov IA, Zerova MD, Gershenson ZS, Narolsky NB, Kochanez OM & Sviridov SV 2003. The first record of horse-chestnut leaf-miner *Cameraria ohridella* (Lepidoptera: Gracillariidae) on *Aesculus hippocastanum* (Hippocastanaceae) in Ukraine. *Vestnik Zoologii* 1: 3-12.
- Alders K 2004. *Ectoedemia lousella*, een nieuwe nepticulide voor de Nederlandse fauna (Lepidoptera: Nepticulidae). *Tinea Nederland* 1(3-4): 17-21.
- As B van & Ellis WN 2004. Zeldzaamheden in aantal. *Entomologische Berichten* 64: 129-131.
- Bengtsson BÅ 1997. Scythrididae. *Microlepidoptera of Europe*, 2. Apollo Books.
- Biesenbaum W 2002. Revision der bisher in unserem Arbeitsgebiet festgestellten *Oegoconia*-Arten (Lep., Autostichidae). *Melanargia* 14(1): 4-9.
- Bland KP 2002. Autostichidae (Symmocidae). In: The moths and butterflies of Great Britain and Ireland, 4 (2). (Emmet AM & Langmaid JR eds): 188-195. Harley Books.
- Bland KP, Corley MFV, Emmet AM, Heckford RJ, Huemer P, Langmaid JR, Palmer SM, Parsons MS, Pitkin LM, Rutten T, Sattler K, Simpson ANB & Sterling PH 2002. Gelechiidae. In: The moths and butterflies of Great Britain and Ireland, 4 (2). (Emmet AM & Langmaid JR eds): 224-254. Harley Books.
- Booy CJH 1984. *Cydia indivisa* (Danilevski), een nieuwe bladroller-soort voor de Nederlandse fauna, gevangen met sexlokstoffen. *Entomologische Berichten* 44: 133-135.
- Bradley JD, Tremewan WG & Smith A 1979. British tortricoid moths. Tortricidae: Olethreutinae. The Ray Society.
- Buhl O, Falck P, Jørgensen B, Karsholt O, Larsen K & Vilhelmsen F 2001. Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2000 (Lepidoptera). *Entomologiske Meddelelser* 69: 69-79.
- Buhl O, Falck P, Jørgensen B, Karsholt O, Larsen K & Vilhelmsen F 2003. Fund af småsommerfugle fra Danmark i 2002 (Lepidoptera). *Entomologiske Meddelelser* 71: 65-76.
- Danilevski AS & Kuznetsov VI 1968. Nasekomye Cheshuekrylye 5 (1). Listoviertki Tortricidae. Tribus Laspeyresini. *Fauna SSSR* (NS) 98: 1-636.
- De Prins W 1998. Catalogue of the Lepidoptera of Belgium. *Studiedocumenten van het K.B.I.N.* 92: 1-236.
- De Prins W 2004. Catalogue of the Lepidoptera of Belgium. Vlaamse Vereniging voor Entomologie. <http://home.tiscali.be/be013549/82/Checklists/Lepidoptera/Introduction.htm> [bezoekt op 24 januari 2005].
- Doets C 1953. Lepidopterologische mededelingen over 1950-1951 (slot). *Entomologische Berichten* 14: 196-200.
- Ellis WN 2004. De bladmineerders van Nederland. <http://www.bladmineerders.nl/> [bezoekt op 9 november 2004].
- Ellis WN & Zwier JHH 2004. Een nieuwe mineerder in Nederland: *Lyonetia prunifoliella* (Lepidoptera: Lyonetiidae). *Entomologische Berichten* 64: 18-20.
- Emmet AM 1976. Heliozelidae. In: The moths and butterflies of Great Britain and Ireland, 1. Micropterigidae - Heliozelidae. (Heath J ed): 300-306. Blackwell Scientific Publications Ltd., Harley Books.
- Emmet AM, Watkinson IA & Wilson MR 1985. Gracillariidae. In: The moths and butterflies of Great Britain and Ireland, 2. Cossidae - Heliodinidae. (Heath J & Emmet AM eds): 244-363. Harley Books.
- Emmet AM, Langmaid JR, Bland KP, Corley MFV & Razowski J 1996. Coleophoridae. In: The moths and butterflies of Great Britain and Ireland, 3. Yponomeutidae - Elachistidae. (Emmet AM ed): 126-338. Harley Books.
- Gaedike R & Heinicke W 1999. Verzeichnis der Schmetterlinge Deutschlands (Entomofauna Germanica 3). *Entomologische Nachrichten und Berichte Beiheft* 5: 1-216.
- Gielis C, Huisman KJ, Kuchlein JH, Nieuwenhuis EJ van, Wolf HW van der & Wolschrijn JB 1985. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland, voornamelijk in 1982 en 1983 (Lepidoptera). *Entomologische Berichten* 45: 89-104.
- Gninenko YI, 2004. *Cameraria ohridella*: penetration into East Europe. 1st International *Cameraria* Symposium. *Cameraria ohridella* and other invasive leaf-miners in Europe, Prague, IOCB.
- Groenen F 1999. *Scythris limbella* (Fabricius, 1775). *Franje* 3: 9-10.
- Helmers G 1965. Mededelingen betreffende Pyralidae (Lep.). *Entomologische Berichten* 25: 93-95.
- Huemer P 1998. Neue Erkenntnisse zur Identität und Verbreitung europäischer *Oegoconia*-Arten (Lepidoptera, Autostichidae). *Mitteilungen der Münchner Entomologischen Gesellschaft* 88: 99-117.
- Huisman KJ 1999. Over *Epinotia pygmaeana* (Hübner) en *E. subsequana* (Haworth). *Franje* 2(4): 6-9.
- Huisman KJ & Koster JC 1994. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland in de jaren 1988-1991 (Lepidoptera). *Entomologische Berichten* 54: 29-47.
- Huisman KJ & Koster JC 1995. Interessante Microlepidoptera uit Nederland in het jaar 1992 (Lepidoptera). *Entomologische Berichten* 55: 53-67.
- Huisman KJ & Koster JC 1996. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland in het jaar 1993 (Lepidoptera). *Entomologische Berichten* 56: 37-55.
- Huisman KJ & Koster JC 1997. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland in het jaar 1994 (Lepidoptera). *Entomologische Berichten* 57: 45-65.

- Huisman KJ & Koster JC 1998. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland in het jaar 1995 (Lepidoptera). Entomologische Berichten 58: 53-69.
- Huisman KJ & Koster JC 1999. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland in het jaar 1996 (Lepidoptera). Entomologische Berichten 59: 77-95.
- Huisman KJ & Koster JC 2000. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland, in hoofdzaak van de jaren 1997 en 1998 (Lepidoptera). Entomologische Berichten 60: 193-216.
- Huisman KJ, Kuchlein JH, Nieukerken EJ van, Wolf HW van der, Wolschrijn JB & Gielis C 1986. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland, voornamelijk in 1984 (Lepidoptera). Entomologische Berichten 46: 137-156.
- Huisman KJ, Koster JC, Nieukerken EJ van & Ulenberg SA 2001. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland in het jaar 1999 (Lepidoptera). Entomologische Berichten 61: 169-199.
- Huisman KJ, Koster JC, Nieukerken EJ van & Ulenberg SA 2003. Microlepidoptera in Nederland in 2000. Entomologische Berichten 63: 88-102.
- Huisman KJ, Koster JC, Nieukerken EJ van & Ulenberg SA 2004. Microlepidoptera in Nederland in 2001-2002. Entomologische Berichten 64: 170-187.
- Jansen M 1999. The genus *Scrobipalpa* in the Netherlands (Lepidoptera: Gelechiidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen 9: 29-78.
- Karsholt O & Nieukerken EJ van (eds.) 2004. Lepidoptera, Moths, Fauna Europaea version 1.1. <http://www.faunaeur.org/> [bezocht op 11 januari 2005].
- Karsholt O & Razowski J (eds.) 1996. The Lepidoptera of Europe. A distributional checklist. Apollo Books.
- Karsholt O & Sinev SY 2004. Contribution to the Lepidoptera fauna of the Madeira Islands Part 4. Blastobasidae. Beiträge zur Entomologie 54: 387-463.
- Karsholt O & Stadel Nielsen P 1998. Revideret katalog over de danske Sommerfugle. Entomologisk Forening & Lepidopterologisk Forening.
- Kimber I 1999-2003. UK Moths. <http://cgi.ukmoths.force9.co.uk/index.php> [bezocht op 4 januari 2005].
- KNMI 2005. Archief maand- en jaaroverzichten KNMI. http://www.knmi.nl/voorkd/overzicht/maandov_kd_new.html [bezocht op 4 januari 2005].
- Koster JC & Nieukerken EJ van 2003. Index op jaaroverzichten Nederlandse Microlepidoptera, 1983-2000. Franje 6(11): 24-48.
- Kuchlein JH 2004a. *Elachista kilmunella* nieuw voor de Nederlandse fauna (Lepidoptera: Elachistidae). Tinea Nederland 1(3-4): 26-29.
- Kuchlein JH 2004b. *Oegoconia caradjai* (Lepidoptera: Autostichidae) komt ook in Nederland voor. Tinea Nederland 1(3-4): 29-31.
- Kuchlein JH & Alders K 2002. *Tischeria decidua* Wocke (Lepidoptera: Tischeriidae) en *Phyllonorycter apparella* Herrich-Schäffer (Lepidoptera: Gracillariidae) zijn voor het eerst in Nederland gevonden. Tinea, Wageningen 1(1): 7.
- Kuchlein JH & Donner JH 1993. De kleine vlinders: Handboek voor de faunistiek van de Nederlandse Microlepidoptera. Pudoc.
- Kuchlein JH & Frankenhuyzen A van 1999. Een Zuid-Limburgse soort, die naar het noorden oprukt: *Antispila treitschkiella* (Lepidoptera: Heliozelidae). Entomologische Berichten 59: 124-125.
- Kuchlein JH & Lettow C van 1999. The Dutch species of *Borkhausenia*, with *B. nefrax* as an addition to the Dutch list (Lepidoptera: Oecophoridae). Entomologische Berichten 59: 23-29.
- Kuchlein JH & Vos R de 1999. Geannoteerde naamlijst van de Nederlandse vlinders. Backhuys.
- Kuchlein JH, Gielis C, Huisman KJ, Nieukerken EJ van, Wolf HW van der & Wolschrijn JB 1988. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland, voornamelijk in 1985 (Lepidoptera). Entomologische Berichten 48: 69-81.
- Lucas JAW & Kuchlein JH 2004. *Blastobasis decolorella*, nieuw voor Nederland (Lepidoptera: Blastobasidae). Tinea Nederland 1(3-4): 24-26.
- Nieukerken EJ van & Johansson R 1990. Tribus Trifurculini. In: The Nepticulidae and Opostegidae (Lepidoptera) of NW Europe. Fauna Entomologica Scandinavica 23 (Johansson R, Nielsen ES, Nieukerken EJ van & Gustafsson B eds): 239-321.
- Nieukerken EJ van & Lastuvka A 2002. *Ectoedemia (Etainia) obtusa* Puplesis & Diskus, new for Europe: taxonomy, distribution and biology (Lepidoptera: Nepticulidae). Nota Lepidopterologica 25: 87-95.
- Nieukerken EJ van, Gielis C, Huisman KJ, Koster JC, Kuchlein JH, Wolf HW van der & Wolschrijn JB 1993. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland (Lepidoptera). Nederlandse Faunistische Mededelingen 5: 47-62.
- Nuss M, Speidel W & Segerer A 2004. Fauna Europaea: Crambidae, Pyralidae, Thyrididae. In: Lepidoptera, Moths. Fauna Europaea version 1.1. (Karsholt O & Nieukerken EJ van eds) [bezocht op 11 januari 2005].
- Pelham-Clinton EC 1985. Tineidae. In: The moths and butterflies of Great Britain and Ireland, 2. Cossidae - Heliodinidae. (Heath J & Emmet AM eds): 152-207. Harley Books.
- Razowski J 2001. Die Tortriciden (Lepidoptera, Tortricidae) Mitteleuropas, Bestimmung - Verbreitung - Flugstandort - Lebensweise der Raupen. F. Slamka.
- Razowski J 2003. Tortricidae (Lepidoptera) of Europe, 2. Olethreutinae. 2. Slamka.
- Robinson GS, Ackery PR, Kitching IJ, Beccaloni GW & Hernández LM, 2005. HOSTS - a database of the hostplants of the world's Lepidoptera, Department of Entomology, The Natural History Museum, London <http://www.nhm.ac.uk/entomology/hostplants/index.html> [bezocht op 15 januari 2005].
- Sinnema S 2003. Overzicht van bijzondere waarnemingen in Friesland in 2003. Flinterwille, Vlinderwerkgroep Friesland 7(2): 7-9.
- Sutter R 2003. Die Arten der Gattung *Oegoconia* Stainton, 1854 in Deutschland und ihre Verbreitung in Ostdeutschland (Lepidoptera: Autostichidae). Beiträge zur Entomologie 53: 437-447.
- Svensson I 2004. Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 2003. Entomologisk Tidskrift 125: 43-53.
- Tuinstra G 2003. Een aantal vedermotten (Pterophoridae). Flinterwille, Vlinderwerkgroep Friesland 7(2): 21-24.
- Vives Moreno A 2004. Fauna Europaea: Autostichidae. In: Lepidoptera, Moths. Fauna Europaea version 1.1. (Karsholt O & Nieukerken EJ van eds) [bezocht op 11 januari 2005].

Ingekomen 16 januari 2005, geaccepteerd 20 februari 2005.

Summary Microlepidoptera in The Netherlands in 2003

In this fifteenth annual report we record *Cydia inquinatana* for the first time from The Netherlands from two localities in the province of Gelderland. We also refer to four other new records published elsewhere. The first caterpillars and mines of *Tischeria decidua* constitute the second and third records of this species. The leafminers on *Cornus* (*Antispila metalella* and *A. treitschkiella*) are recorded with increasing frequency from city parks; the latter appears now to be at least partly bivoltine. The leafminers *Bucculatrix demaryella*, *Calybites phasianipennella*, *Phyllonorycter pastorella* and *Bedellia somnulentella* were exceedingly common in 2003 and several new provincial records are given. The very warm and dry summer of 2003 may be partly responsible for the abundance of some of these species.

All checked Dutch *Oegoconia quadripuncta* are in fact *O. caradjai* and we therefore tentatively remove *O. quadripuncta* from the Dutch list. Other interesting records include the second Dutch *Caloptilia suberinella*, the fourth record of *Coleophora niveicostella*, an inland find of the halophilous *Scrobipalpa salinella*, the very rare tortricid *Gynnidomorpha minimana* from Gelderland, the sixth and seventh locality of *Endothenia oblongana*, the fourth and fifth specimens of *Crociosema plebejana*, the first record of *Cydia indivisa* which was not taken with a pheromone trap and the first far inland records of *Vitula biviella*.

In total we report here 115 species and 56 new provincial records, particularly for Overijssel (11) and Zeeland (14).